

Братута О.Г.

ПРОБЛЕМА УНІВЕРСАЛЬНОСТІ МЕТОДОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ В ЕКОНОМІЧНІЙ НАУЦІ

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет», м. Дніпро

Результативність та ефективність організації здійснення досліджень у сфері економічної науки, як і у будь-якій галузі науки, залежить від попередньо сформованої науково обґрунтованої системи методологічного забезпечення конкретного дослідження. Натомість слід зазначити, і це зокрема стосується вітчизняної економічної науки, системний підхід у вирішенні зазначеного завдання у більшості випадків відсутній. Головна причина такого становища пов'язана із низкою теоретичних проблем у сфері методології, однією з основних є дихотомічність підходів у визначенні такої змістовної ознаки методологічного знання, як універсальність його застосування до будь-якої сфери наукового пізнання. Мета дослідження – проаналізувати та визначити у якій мірі поняттю методологічного знання притаманна така істотна ознака, як універсальність. Засоби здійснення дослідження: порівняння; історичного, логічного та системного аналізу; узагальнення. Щодо вирішення цієї проблеми існує два підходи: методологічного монізму та методологічного плюралізму. Слід зазначити, що не один із зазначених підходів не можна вважати істинним. Методологічне знання разом із предметним відносять до особливих форм наукового знання. Сутність цієї форми знання полягає у тому як розробити систему методологічного забезпечення організації проведення будь-якого наукового дослідження, а також що собою представляє відповідна система. Цьому виду знання властива така істотна ознака, як універсальність. Метод виступає результатом застосування методологічного знання щодо конкретного наукового дослідження.

Ключові слова. Наукове знання, методологічне знання, метод наукового дослідження, система методологічного забезпечення наукового дослідження, структура методу наукового дослідження.

Вступ

Результативність та ефективність організації здійснення досліджень у сфері економічної науки, як і у будь-якій галузі науки, залежить від попередньо сформованої науково обґрунтованої системи методологічного забезпечення конкретного дослідження. Натомість слід зазначити, і це зокрема стосується вітчизняної економічної науки, системний підхід у вирішенні зазначеного завдання у більшості випадків відсутній. Як правило, притаманний спрощений підхід, обумовлений домінуванням у вітчизняних науковців консервативної методологічної свідомості, наслідком чого є формальне ставлення до обґрунтування методу здійснення дослідження. Практично усе зводиться до вибору з арсеналу традиційних, а то й просто популярних (модних), на відповідному історичному етапі еволюції науки засобів проведення наукового дослідження

та встановлення певної відповідності між задекларованими засобами й отриманими науковими результатами. Головна причина такого становища пов'язана із низкою теоретичних проблем у сфері методології, основними з яких є наступні:

– дихотомічність підходів у визначенні такої змістовної ознаки методологічного знання, як універсальність його застосування до будь-якої сфери наукового пізнання;

– відсутність загальновизнаного трактування у питанні: об'єктом якої метанаукової чи наукової дисципліни або сукупності дисциплін є методологічне знання;

– нечітке визначення сутності методологічного знання;

– нечітке визначення складових методологічного знання;

– нечітке визначення засобів, якими має

проводитися методологічного дослідження, та їх класифікації;

– відсутність загально визнаного трактування у питанні критеріїв оцінки істинності результату наукового дослідження;

– нечітке визначення мети та цілей методологічного дослідження.

Надані теоретичні проблеми у сфері методології перелічені у порядку доцільної послідовності їх вирішення залежно від рівня їх загальності, що у свою чергу обумовлено певним типом логічного зв'язку між ними – ієрархічного підпорядкування (субординації). Відповідно однією з першочергових із зазначеного переліку є проблема дихотомічності підходів у визначенні такої істотної ознаки методологічного знання, як універсальність його застосування до будь-якої сфери наукового пізнання. Вирішення цієї проблеми дає можливість формувати систему методологічного забезпечення організації здійснення наукового дослідження.

Теоретична частина

Об'єкт дослідження – система методологічного забезпечення організації здійснення наукового дослідження.

Предмет дослідження – така властивість методологічного знання, як універсальність.

Мета дослідження – проаналізувати та визначити якою мірою поняттю методологічного знання притаманна така істотна ознака, як універсальність.

Засоби здійснення дослідження: порівняння; історичного, логічного та системного аналізу; узагальнення.

Результати та їх обговорення

Щодо вирішення першої проблеми існує два підходи:

- 1) методологічного монізму;
- 2) методологічного плюралізму.

Під методологічним монізмом розуміють установку, «що була характерна для класичної філософії (і науки) і що полягла у впевненості, що існує єдиний, універсальний і позбавлений суб'єктивних наголосів метод досягнення безсумнівних істин у пізнанні» [1].

Під методологічним плюралізмом розуміють установку «сучасної неокласичної філософії (і науки), що позначена визнанням залежності методів пізнання від властивостей, особливостей і завдань суб'єкта, його концептуальних орієнтацій і ракурсів підходу до дійсності; методологічний плюралізм припускає можливість виправданого використання різноманітних методів, які можуть поєднуватися між собою на засадах доповнюваності» [1].

Дихотомічний характер зазначених підходів полягає у визначенні, з одного боку, і запереченні, з другого, наявності та можливості використан-

ня лише одного методу у процесі пізнання.

Щодо філософії і щодо науки орієнтація на позицію методологічного монізму має різні причини, зокрема історичного та логічного характеру.

Для філософії зазначена ситуація пов'язана з наступними причинами:

1) історичного характеру: класична філософія успадкувала традицію античної філософії як єдиної однорідної форми раціонального пізнання буття в цілому та в усіх його конкретних проявах; ця філософія вже мала попередньо напрацьований, а також апробований методологічний базис стосовно чітко окресленої предметної сфери пізнання;

2) логічного характеру: раціональне пізнання визначалося як процес логічного осмислення предметної сфери філософії, а отже логіка визнавалася як метод зазначеної форми пізнання; як найбільш досконала й систематизована для того часу форма раціонального пізнання класична філософія надавала перевагу у застосуванні дедуктивного способу умовиводу.

При цьому слід додати, що методологічна проблематика для класичної філософії, як і для її попередниці, не була а ні об'єктом, а ні предметом дослідження, тобто залишалася поза її предметною сферою.

Для науки, періоду класичної філософії, орієнтація на позицію методологічного монізму пов'язана з наступними причинами:

1) історичного характеру: наука виокремилася від філософії у самостійну форму раціонального пізнання унаслідок посилення процесу диференціації сфер суспільного буття; відмінною характерною ознакою наукового знання стала наявність у нього безпосередньої практичної цінності. Таким чином, воно стало засобом задоволення не тільки духовних (інтелектуальних), але й матеріальних потреб суспільства, тобто знайшло відображення у практичній діяльності людини; суспільно затребуваними науками стали класична фізика (ньютонівська механіка) й класична (декартова) математика, що стали лідерами (локомотивами) наукового світу;

2) логічного характеру: виникла потреба в осмисленні буття не тільки на рівні загального, а й на рівні особливого: тобто потреба у спеціальному знанні; об'єктом вивчення стало конкретне, а не абстрактне, одиничне, а не загальне, тобто явище у його певній формі; з'являється та стає домінантною формою емпіричне знання; у предметі дослідження акцент переноситься з якісних на кількісні ознаки форми явища; наука віддає перевагу індуктивному способу логічного умовиводу; методологічна свідомість новоутворених наукових дисциплін визначається лідерами наукового світу.

За таких обставин, слід наголосити, що власне наука, хоча і на емпіричному рівні, започаткувала методологічну проблематику, увівши її у своє предметне поле.

В історичному ракурсі перехід як у філософії, так і науці переважної більшості дослідників на позиції методологічного плюралізму зумовлений засадними об'єктивними причинами, пов'язаними з процесами:

– динамічного та широкомасштабного просування людини у нові сфери навколишньої дійсності, їх опанування, а отже змістовного розширення й поглиблення сфер суспільного буття;

– поступового та невідворотного зменшення інституційного складу суспільних обмежень щодо можливостей здійснення діяльності на основі власної ініціативи та реалізації творчих здібностей людини;

– індивідуалізації людської діяльності.

За таких обставин відчутним «мотивом у протестах проти єдиного та тим більше автоматично діючого методу була думка про неприпустимість зведення як пізнання, так і людини (як носія пізнавальної діяльності) до агентів якогось всезагального механізму» [1].

Для неокласичної філософії зазначена ситуація пов'язана з наступними специфічними причинами:

1) історичного характеру: розширення теоретичної проблематики філософських досліджень і виникнення чисельних напрямів цієї форми раціонального пізнання, що принципово відрізняються як за об'єктом, так і предметом дослідження; визнання науки як самостійної форми рефлексії буття;

2) логічного характеру: надання у методологічних дослідженнях кожним окремим напрямом філософії переваги визначенню специфічних адекватних засобів отримання раціонального знання, зумовлених особливостями предметної сфери; ототожнення методу дослідження з найбільш поширеними та домінуючими парадигмами філософського світогляду; еkleктичне комбінування окремих методів дослідження різних напрямів філософії з метою комплексного вирішення певних проблем конкретної реальності тим чи іншим напрямом цієї дисципліни.

Таким чином, методологічна проблематика, на відміну від класичної філософії, включається у предметну сферу досліджень неокласичної філософії, але у той же час методологічна ситуація «окреслилась як дифузрна та поліфонічна» [1].

Для науки, періоду неокласичної філософії, орієнтація на позицію методологічного плюралізму пов'язана з наступними причинами:

1) історичного характеру: з'являється широкий спектр наукових дисциплін, поряд з фізикою та математикою, що набули їх рівня теоретичної самодостатності та методологічного самозабезпечення; чітко окреслився поділ наукових дисциплін на природничі та гуманітарні; характерною ознакою наукового знання стала наявність у нього прагматичної цінності, тобто воно формується уже не тільки на підставі набутого досвіду практичної діяльності, але й орієнтується на майбутні потреби суспільного буття, визначаючи їх попередньо;

2) логічного характеру: з'являється та стає рівноцінною щодо емпіричної теоретична форма наукового знання; у наукових дисциплінах застосовуються як рівноправні усі способи логічного умовиводу (індуктивний, дедуктивний, традиційний); при здійсненні наукового дослідження практикується еkleктичне комбінування різних методів наукових дисциплін з метою вирішення певних проблем конкретної реальності, що мають міждисциплінарний характер.

За таких обставин відбуваються процеси розширення методологічної проблематики у межах окремих дисциплін, а також механічної систематизації набутих результатів методологічних досліджень у межах науки в цілому.

Що стосується економічної науки у питанні визначення універсальності методологічного знання, то для неї загалом характерні вищезазначені позиції, притаманні обом формам раціонального пізнання (філософської і наукової). Останнє, у свою чергу, обумовлює специфіку діалектики відповідних підходів в історичному і логічному ракурсах [2–4].

На позиціях методологічного монізму знаходились або знаходяться, залежно від історичних меж їх існування, наступні школи економічної думки:

- класична;
- неокласична;
- марксистська;
- історична.

Методологічна позиція представників класичної школи близька до класичної філософії. У якості методологічної основи використовувався логічний метод, зокрема такі його складові – метод логічної абстракції, операції з поняттями, дедуктивний спосіб умовиводу.

Представники неокласичної школи розширили методологічний арсенал своїх попередників, поповнивши його індуктивним способом умовиводу та методами класичної математики.

Методологічний арсенал марксистської школи базується на діалектичній логіці, історичному та математичному методах.

Історична школа, на відміну від зазначених вище шкіл економічної думки, спеціалізу-

валася на здійсненні емпіричних досліджень, а отже її методологічний арсенал відповідав засобам науки періоду класичної філософії. У той же час її особливістю було те, що дослідження різних аспектів економічного буття здійснювалися на основі історичного методу.

На позиціях методологічного плюралізму знаходились або знаходяться, залежно від історичних меж їх існування, наступні школи та їх сучасні напрями економічної думки:

- інституційна;
- кейнсіанська;
- неоліберальна.

Загалом методологічна позиція представників зазначених шкіл близька до науки періоду неокласичної філософії. У той же час ці школи відрізняються між собою лише відмінною орієнтацією на кінцевий результат наукового дослідження – теоретичне чи емпіричне знання. Методологічний, власне як і онтологічний, конфлікт між цими школами та їх сучасними напрямками економічної думки механічно знятий на основі принципу конвенціональності. Наслідком цього є визначення та загальне визнання домінантною парадигмою сучасної економічної науки – «Main stream».

Що стосується вітчизняної економічної науки, то слід констатувати докорінну зміну позиції порівняно з радянським етапом її еволюції, що проявилася у відмові від моністичного підходу та переході на позиції методологічного плюралізму [5–7].

Підсумовуючи результати аналізу першої теоретичної проблеми у сфері методологічних досліджень можна зробити наступні узагальнюючі висновки:

- методологічна проблематика входить до предметної сфери як філософської, так і наукової форми раціонального пізнання;
- методологічне знання не набуло статусу універсального щодо його застосування до будь-якої сфери наукового пізнання;
- методологічна ситуація як у філософії, так і науці визначається як дифузна та поліфонічна;
- вищезазначені оцінювання характерні для сфери методологічних досліджень економічної науки.

У той же час слід зазначити, що не один із зазначених підходів не можна вважати істинним. Як для «методологічного монізму», так і для «методологічного плюралізму» притаманні наступні логічні помилки:

- 1) ототожнення понять «методологічне знання» та «метод наукового дослідження»;
- 2) вузьке тлумачення змісту поняття «метод наукового дослідження» – як засобу або сукупності засобів створення нового знання [5–7].

Стосовно першої помилки слід зауважити, що надані поняття стосуються різних явищ наукової сфери буття, а тому відмінні за їх власним змістом, а отже відносяться до класу нерівнюваних понять.

Методологічне знання разом із предметним відносять до особливих форм наукового знання. Сутність цієї форми знання полягає у тому як розробити систему методологічного забезпечення організації здійснення будь-якого наукового дослідження, а також що собою становить відповідна система. Зазначена форма наукового знання створюється у межах певного розділу або такої філософської дисципліни, як епістемологія, або такої наукової дисципліни, як філософія науки. У рамках цих дисциплін методологічне знання призначене реалізувати їх позитивну функцію, а отже йому властива така істотна ознака, як універсальність.

Метод виступає результатом застосування методологічного знання щодо конкретного наукового дослідження. Власне у методі, як результаті методологічного дослідження на конкретно-науковому рівні, реалізується нормативна функція вищезгаданих дисциплін.

Слід додати, що зазначені поняття відмінні не тільки за змістом, але і за обсягом. Позитивний характер методологічного знання дає підстави кваліфікувати його як одينية поняття, у той час як нормативний характер методу – як загальне, до обсягу якого входить метод будь-якого дослідження у сфері будь-якої наукової дисципліни.

Вузьку тлумачення поняття «метод наукового дослідження» є однією із теоретичних засад підходу методологічного плюралізму, що заперечує універсальність методологічного знання. При цьому метод визначається як проста цілісна система, до складу якої можуть бути включені один або декілька однорідних елементів. Це одна з головних причин консерватизму методологічної свідомості науковців, що призводить до зниження рівня використання їх творчого потенціалу та відповідно негативно позначається на якості предметного знання як кінцевого результату наукового дослідження.

Альтернативною «вузькому тлумаченню» стала позиція «широкого тлумачення» змісту поняття «метод наукового дослідження», що останнім часом поширюється серед науковців. Метод трактується як шлях дослідження, тобто певна система організації здійснення наукового дослідження, одним з елементів якої є засоби створення наукового знання [8,9]. Таким чином, «метод» розглядається як цілісна складна система, що включає певну сукупність неоднорідних за змістом, але взаємопов'язаних елементів. У той же час слід констатувати що немає узгодже-

ності серед науковців щодо визначення структури цієї системи.

В результаті аналізу та систематизації різних підходів щодо визначення структури методу наукового дослідження [1,5–9] були визначені наступні його складові елементи: об'єкт та предмет наукового дослідження; передпосилкове знання на філософському (загальнонауковому) та конкретно-науковому рівнях пізнання; категоріальний базис; наукова проблема; форма наукового знання, у якій мають бути надані результати наукового дослідження; цілі та завдання наукового дослідження; засоби наукового дослідження; форма логіки, що використовується у процесі наукового дослідження; критерії істинності отриманих результатів проведеного наукового дослідження. Хоч методу наукового дослідження як явищу наукової сфери буття не притаманна така ознака як універсальність, у складі елементів, що формують його структуру є такі, яким зазначена риса притаманна. А отже при формуванні системи методологічного забезпечення певного наукового дослідження відповідними елементами мають користуватися всі науковці незалежно від спеціалізації наукової дисципліни (передпосилкове знання на філософському або загальнонауковому рівні пізнання та його категоріальний базис, форма логіки, що використовується у процесі наукового дослідження; критерії істинності отриманих результатів здійсненого наукового дослідження), а також у межах спеціалізації наукової дисципліни (передпосилкове знання на конкретно-науковому загальнонауковому рівні пізнання та його категоріальний базис).

Висновки

Результативність та ефективність організації проведення досліджень у сфері економічної науки, як і у будь-якій галузі науки, залежить від попередньо сформованої науковообґрунтованої системи методологічного забезпечення конкретного дослідження. Натомість слід зазначити, і це зокрема стосується вітчизняної економічної науки, системний підхід у вирішенні зазначеного завдання у більшості випадків відсутній. Як правило, притаманний спрощений підхід, обумовлений домінуванням у вітчизняних науковців консервативної методологічної свідомості, наслідком чого є формальне ставлення до обґрунтування методу здійснення дослідження.

Головна причина такого становища пов'язана із низкою теоретичних проблем у сфері методології, однією з основних є дихотомічність підходів у визначенні такої змістовної ознаки методологічного знання, як універсальність його застосування до будь-якої сфери наукового пізнання. Щодо вирішення цієї проблеми існує два підходи: методологічного монізму та мето-

дологічного плюралізму. Стосовно вітчизняної економічної науки слід констатувати докорінну зміну позиції порівняно з радянським етапом її еволюції, що проявилася у відмові від моністичного підходу та переході на позиції методологічного плюралізму. Слід зазначити, що не один із зазначених підходів не можна вважати істинним. Як для «методологічного монізму», так і для «методологічного плюралізму» притаманні наступні логічні помилки: отождошення понять «методологічне знання» та «метод наукового дослідження»; вузьке тлумачення змісту поняття «метод наукового дослідження» – як засобу або сукупності засобів створення нового знання.

Методологічне знання разом із предметним відносять до особливих форм наукового знання. Сутність цієї форми знання полягає у тому як розробити систему методологічного забезпечення організації здійснення будь-якого наукового дослідження, а також що собою становить відповідна система. Зазначена форма наукового знання створюється у межах певного розділу або такої філософської дисципліни, як епістемологія, або такої наукової дисципліни, як філософія науки. У рамках цих дисциплін методологічне знання призначене реалізувати їх позитивну функцію, а отже йому властива така істотна ознака, як універсальність. Метод виступає результатом застосування методологічного знання щодо конкретного наукового дослідження. Власне у методі, як результаті методологічного дослідження на конкретно-науковому рівні, реалізується нормативна функція вище згаданих дисциплін. Зазначені поняття відмінні не тільки за змістом, але і за обсягом. Позитивний характер методологічного знання дає підстави кваліфікувати його як одиничне поняття, у той час як нормативний характер методу – як загальне, до обсягу якого входить метод будь-якого дослідження у сфері будь-якої наукової дисципліни.

Метод наукового дослідження необхідно розглядати як цілісну складну систему, що включає певну сукупність неоднорідних за змістом, але взаємопов'язаних елементів. В результаті аналізу та систематизації різних підходів щодо визначення структури методу наукового дослідження були визначені наступні його складові елементи: об'єкт та предмет наукового дослідження; передпосилкове знання на філософському (загальнонауковому) та конкретно-науковому рівнях пізнання; категоріальний базис; наукова проблема; форма наукового знання, у якій мають бути надані результати наукового дослідження; цілі та завдання наукового дослідження; засоби наукового дослідження; форма логіки, що використовується у процесі наукового дослідження; критерії істинності отриманих ре-

зультатів здійсненого наукового дослідження. Хоч методу наукового дослідження як явищу наукової сфери буття не притаманна така ознака як універсальність, у складі елементів, що формують його структуру, є такі, яким зазначена риса притаманна.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Петрушенко В.Л. Філософія: підручник. – Львів: «Магнолія 2006», 2008. – 506 с.
2. Блауг М. Методологія економічної науки: пер. с англ. / науч. ред. и вступ. ст. В.С. Автономова. – М.: НП «Журнал Вопросы экономики», 2004. – 416 с.
3. История экономических учений: учеб. пособие / под ред. В. Автономова, О. Ананьина, Н. Макашовой. – М.: ИНФРА-М, 2002. – 784 с. – (Серия «Высшее образование»).
4. Корнійчук Л.Я., Татаренко Н.О., Поручник А.М. Історія економічних учень: підручник / за ред. Л.Я. Корнійчук, Н.О. Татаренко. – К.: КНЕУ, 2001. – 564 с.
5. Арутюнов В.Х., Мішин В.М., Свіницький В.М. Методологія соціально-економічного пізнання: навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2005 – 352 с.
6. Гальчинський А.С. Економічна методологія. Логіка оновлення: курс лекцій / ред. О. Вербило. – К.: АДЕФ-Україна, 2010. – 572 с.
7. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація): навч. посібник / В.М. Геєць та ін. / за ред. д-ра екон. наук, проф., акад. НАПН України А.А. Мазараки. – Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. – К.: КНЕУ, 2010 – 279 с.
8. Мочерний С.В. Методологія економічного дослідження. – Львів: Світ, 2001. – 416 с.
9. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посібник / за ред. А.Є. Конверського. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.

Надійшла до редакції 24.10.2016
Рецензент: д.е.н., доц. Л.Д. Гармідер

ПРОБЛЕМА УНИВЕРСАЛЬНОСТИ МЕТОДОЛОГИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРОВЕДЕНИЯ ИССЛЕДОВАНИЙ В ЭКОНОМИЧЕСКОЙ НАУКЕ

Братута А.Г.

Результативность и эффективность организации проведения исследований в сфере экономической науки, как и любой отрасли науки, зависит от предварительно сформированной научнообоснованной системы методологического обеспечения конкретного исследования. При этом необходимо отметить, и это в том числе касается украинской экономической науки, системный подход в решении этой задачи отсутствует. Основная причина такого положения связана с наличием ряда теоретических проблем в сфере методологии, в том числе такой, как дихотомичность подходов в определении такого содержательного свойства методологического знания, как универсальность применения в любой сфере научного познания. Главная цель исследования состоит в необходимости проана-

лизировать и определить в какой мере понятию методологическое знание присуще такое свойство, как универсальность. Способы проведения исследования: сравнение; исторического, логического и системного анализа; обобщение. В отношении решения этой проблемы существует два подхода: методологического монизма и методологического плюрализма. В то же время следует отметить, что не один из вышеуказанных подходов не является истинным. Методологическое знание вместе с предметным знанием относят к особым формам научного знания. Сущность этой формы знания состоит в том, как разработать систему методологического обеспечения организации проведения любого научного исследования, а также что собой представляет соответствующая система. Этому виду знания присуще такое свойство, как универсальность. Метод является результатом использования методологического знания при организации конкретного научного исследования.

Ключевые слова: Научное знание, методологическое знание, метод научного исследования, система методологического обеспечения научного исследования, структура метода научного исследования.

THE PROBLEM OF THE UNIVERSALITY OF METHODOLOGICAL SUPPORT OF RESEARCH IN ECONOMICS

Bratuta A.G.

Effectiveness and efficiency of the organization of research in the field of economic science, as well as any branch of science depends on a pre-formed system of scientifically methodological support of specific research. It should be noted, and it is including for the Ukrainian economic science, a systematic approach to solving this problem is absent. The main reason for this situation is related to the presence of a number of theoretical problems in the field of methodology, including such as the dichotomy of approaches in determining the properties of such a meaningful methodological knowledge as universal application in any field of scientific knowledge. The main objective of the study is needing to analyze and determine the extent to which the concept of methodological knowledge is inherent in such a property, as universality. Methods of study: comparison; historical, logical and systematic analysis; generalization. With regard to solve this problem, there are two approaches: a methodological monism and methodological pluralism. At the same time it should be noted that none of the above approaches is not true. Methodological knowledge with subject knowledge are referred to the particular forms of scientific knowledge. The essence of this form of knowledge is how to develop a system of methodological support organization of any scientific research, as well as what constitutes an appropriate system. This kind of knowledge is inherent in such a property, as universality. The method is the result of using methodological knowledge in the organization of specific scientific research.

Keywords: Scientific knowledge, methodological knowledge, method of scientific research, system of methodological support of scientific research, method of scientific research structure.